

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 10. Ocak 2024
Sayı : 399

10/843

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yolsuzluk konusunda toplumsal bilincin ve farkındalığın artırılması, şeffaf ve hesap verilebilir bir yönetim anlayışını esas alan bir sistemin yaygınlaştırılması, açıklık ve denetim ilkelerinin hâkim kılınması, mevzuat birliğinin sağlanarak bütüncül ve topyekûn bir mücadele yönteminin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Saygılarımla.

Mahmut Tazal
Sarıyerli M.
Seyhan Taylan
Diyarbakirli M.

Rıfat T. NALBANTOĞLU
İzmir Milletvekili

Ayhan BARUT
Adana M.

Gönce AKKUSİLOĞLU
İzmirli M.

Özgür ÇETİNKAN
Aydın M.

Tahsin Bıran
Yalova M.

Veledi Ründüzoğlu
Kırklareli M.

Serkan SARI
Balıkesir M.

Tahsin Ocaklı
Rize M.

Hikmet Yalın HALICI
İsparta M.

[illegible]

GEREKÇE

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılda yolsuzluk, hemen hemen dünyanın her yerinde toplumların bütün kesimlerini etkileyen önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Merkezi hükümetlerden yerel yönetimlere, kamudan özele, yönetenlerden yönetilenlere kadar çok yönlü bir sorun olan yolsuzluk, alınan bütün önlemlere rağmen yaygın ve kalıcı bir yapıya bürünmüştür.

Yolsuzluk hem ülke ekonomilerini hem de toplumları farklı şekillerde etkilemektedir. Yolsuzluğun yaygın olduğu ülkelerde ekonomik gelişme ve kalkınma olumsuz etkilenmekte, uluslararası sermaye, yatırım ve teknoloji transferi konusunda çekimserlik oluşmakta, sosyo ekonomik kalkınma büyük zarar görmektedir. Yolsuzluk toplumları da derinden etkilemekte, huzursuzluğa ve çatışmaya neden olmakta, gelir dağılımı eşitsizliğini ve yoksulluğu derinleştirmekte, temel hak ve özgürlükler ile hizmete erişim ve yaşam hakkı anlamında ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Nitekim bu konuya dikkat çeken Uluslararası Şeffaflık Örgütü Başkanı Delia Ferreira Rubio, "Yolsuzluk dünyamızı daha tehlikeli bir yer haline getirdi. Hükümetler yolsuzluğa karşı ilerleme sağlayamadıklarından, şiddet ve çatışmalardaki mevcut artışı körüklüyorlar ve her yerde insanları tehlikeye atıyorlar." ifadelerini kullanmıştır.

Yolsuzlukla mücadelede başarı ise ne yazık ki gelişmişlik düzeylerine göre ülkeden ülkeye değişmektedir. Uluslararası Şeffaflık Örgütü'nün 2022 raporuna göre, dünyanın büyük bölümü yolsuzlukla mücadelede başarısız olmuştur. Ülkelerin yüzde 95'i 2017'den bu yana bu konuda çok az ilerleme kaydetmiş ya da yerinde saymıştır. Rapora göre güçlü demokratik kurumları olan, şeffaf ve insan haklarına saygılı yönetimler, yolsuzluğun en az yaşandığı dünyanın en barışçıl ülkeleri olarak tespit edilmiştir. Bu anlamda Danimarka 90 puanla yolsuzluğun en az olduğu ülke olarak görülürken, Finlandiya ve Yeni Zelanda 87 puanla onu yakından takip etmektedir. Sıralamada 12 – 13 puanla en altta olan ülkeler ise Somali, Güney Sudan ve Suriye olmuştur.

Türkiye'de yolsuzluk her zaman önemli bir gündem maddesi olmuştur ve genel algı ciddi anlamda bir yolsuzluk olduğu yönündedir. Ulusal ve Uluslararası araştırmalardan çıkan sonuçlarda bu yargıyı doğrulamaktadır. Bu bağlamda ülkemiz 1 Şubat 2003 tarihinde OECD'nin Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Rüşvet Verilmesinin Önlenmesine dair Sözleşmesini onaylamış ve sözleşmeye uyum sağlanması için iç mevzuatımızda gerekli değişiklikler yapılmıştır. Bu açıdan ülkemizde yolsuzlukla mücadele açısından 2003'te açıklanan Eylem Planı önemli bir adımdır. Benzer şekilde Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi 11 Ağustos 2006'da onaylanmış, Saydamlığın Artırılması ve Yolsuzlukla Mücadelenin Güçlendirilmesi Stratejisi'ni (2010 – 2014) yürürlüğe koymuştur. 2016 yılında yolsuzlukla ilgili yeni bir eylem planı yürürlüğe konulmak istenmişse de oluşan siyasi ortam nedeniyle yürürlüğe konamamıştır.

Ancak bütün düzenlemelere rağmen ülkemiz son 10 yılda yolsuzlukla mücadele alanında sürekli bir gerileme yaşamaktadır. Uluslararası Şeffaflık Örgütü raporlarına göre ülkemizin yolsuzlukla mücadele puanı 2013'te 50 iken, sonraki 10 yılda sürekli gerilemiş, 2022 yılı itibariyle 36'ya düşmüş ve Türkiye 180 ülke arasında 101'nci sıraya gerilemiştir. Bu durum Avrupa Birliği Türkiye 2023 raporunda da yer almıştır.

Raporda "Türkiye, yolsuzlukla mücadelede erken bir aşamadadır. Rapor döneminde ilerleme kaydedilmemiştir. Yolsuzlukla mücadelenin kilit alanlarında son yıllarda görülen eksiklikler hala giderilmemiştir. Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi'ne aykırı olarak, ilgili kurumları da içeren, tam teşekküllü bir yolsuzluğu önleme politikası hâlâ geliştirilmemiştir. Yolsuzlukla mücadelenin çeşitli alanlarında mevzuat eksiklikleri hala devam etmektedir. Yasal çerçeve ve kurumsal yapıdaki sınırlamalar, yolsuzluk davalarının soruşturma ve kovuşturma aşamalarında usule aykırı etkiye izin vermiştir. Kamu kurumlarının hesap verebilirliğinin ve şeffaflığının iyileştirilmesi gerekmektedir. Yolsuzlukla mücadele stratejisi ve eylem planının bulunmaması, yolsuzlukla kararlı bir şekilde mücadele etme iradesinin eksikliğine işaret etmektedir. Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu (GRECO) tavsiyeleri halen uygulanmamıştır. Sonuç olarak, yolsuzluk bir sorun olmaya devam etmektedir." İfadeleri kullanılmıştır.

Bu gerekçeler bağlamında; yolsuzluk konusunda toplumsal bilincin ve farkındalığın artırılması, şeffaf ve hesap verilebilir bir yönetim anlayışını esas alan bir sistemin yaygınlaştırılması, açıklık ve denetim ilkelerinin hâkim kılınması, mevzuat birliğinin sağlanarak bütüncül ve topyekûn bir mücadele yönteminin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98. TBMM İç Tüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.